

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ, ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΝΤΥΠΩΝ

**ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΖΩΡΗΣ
Α.Μ 1340199607481**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Οριοθετήσεις - Περιορισμοί.....	3
Η επιλογή του κατασταλτικού συστήματος για τη ρύθμιση της ελευθερίας του τύπου ...	4
Ασφαλιστικά μέτρα.....	5
Νομολογία ασφαλιστικών μέτρων	5
Η απαγόρευση της κατάσχεσης.....	7
Περιπτώσεις επιτρεπόμενης κατάσχεσης - σχετική νομολογία	8
Συμπεράσματα.....	11
Περίληψη.....	12
Βιβλιογραφία.....	13
Πίνακας νομολογίας.....	13

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ, ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΝΤΥΠΩΝ

Εισαγωγή

Είναι μεγάλη η σημασία που έχει ο τύπος για την ελευθερία, καθώς μέσω αυτού είναι εφικτός ο έλεγχος της εξουσίας. Στη πραγματικότητα η ελευθερία του τύπου είναι η ελευθερία που αναγνωρίζει το Σύνταγμά μας σε εκείνους που διαφωνούν με την εκάστοτε εξουσία ή την αμφισβητούν, ώστε εκείνη να μην ασκείται ανεξέλεγκτα σε βάρος των συνταγματικών ελευθεριών των ανθρώπων. Επομένως, πέρα από το ατομικό δικαίωμα που εκλαμβάνεται ως υποκειμενική αρχή, ο τύπος προβάλλει και ως αντικειμενική-θεσμική αρχή, δηλαδή και ως δικαίωμα του καθενός (φυσικού ή νομικού προσώπου) που είναι οι φορείς του δικαιώματος, αλλά εκτείνεται και πέρα απ' τους φορείς για να εξυπηρετήσει τους δημοκρατικούς σκοπούς που προσδοκά από τον θεσμό του τύπου η κοινωνία ως σύνολο.

Οριοθετήσεις - Περιορισμοί

Ο τύπος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται υπεράνω του Συντάγματος αλλά υπόκειται κι αυτός στη γενική ρήτρα της συνταγματικής νομιμότητας (άρθρο 5 Σ.), που επιτάσσει υπακοή στο Σύνταγμα και τους σύμφωνους μ' αυτό νόμους και η οποία αποτελεί ασφαλές κριτήριο οριοθέτησης κάθε συμπεριφοράς, κυρίως του νομοθέτη. Δηλαδή, όταν το άρθρο 14 στη παράγραφο 1 κάνει λόγο για τήρηση των νόμων του κράτους κατά την άσκηση της ελευθερίας του τύπου, αυτό γίνεται αντιληπτό ως οριοθετική εξουσιοδότηση προς τον κοινό νομοθέτη, ο οποίος δεν είναι σε θέση απ' το Σύνταγμα να επιβάλλει περιορισμούς από μόνος του. Αυτό μπορεί να το κάνει το ίδιο το Σύνταγμα.

Οι γενικοί περιορισμοί είναι εκείνοι στους οποίους υπάγεται κάθε έκφραση και διάδοση γνώμης και πληροφορίας με οποιοδήποτε τρόπο. Οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας (25παρ.1εδ.γ') να εφαρμόζονται στην συγκεκριμένη περίπτωση στο μέτρο που είναι αναγκαίοι και πρόσφοροι σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την προστασία του συγκρουόμενου με την ελευθερία του τύπου εννόμου αγαθού και μη δυσανάλογα επαχθείς με το επιδιωκόμενο σκοπό. Η επιλογή του τύπου ως τρόπου έκφρασης δεν σημαίνει απαλλαγή από τις δεσμεύσεις των γενικών, π.χ. ποινικών, νόμων.

Ειδικοί περιορισμοί της ελευθερίας του τύπου, είναι εκείνοι που προχωρούν πέρα από τους περιορισμούς των γενικών νόμων και

αφορούν ειδικά τον τύπο. Τέτοιοι ειδικοί περιορισμοί δεν μπορούν να θεσπιστούν από τον κοινό νομοθέτη, ούτε να εφαρμοστούν από τον δικαστή, παρά μόνο στις περιπτώσεις και στο μέτρο που επιτρέπονται από το Σύνταγμα¹.

Περαιτέρω, το Σύνταγμα δίνει εγγυήσεις για την ελευθερία του τύπου, προβαίνει σε ειδικές οριοθετήσεις του δικαιώματος και ορίζει διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν σε κάθε περίπτωση για να είναι σύννομη κάθε επέμβαση σ' αυτό το θεμελιώδες δικαίωμα.

Εξ άλλου, οι όποιοι περιορισμοί επιβάλλονται θα πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα, είτε από το νόμο. Ο περιορισμός θα πρέπει να εξυπηρετεί συνταγματικά θεμιτό σκοπό, που προσδιορίζεται από το νόμο και να συνιστάται στη λήψη μέτρων που είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου σκοπού.²

Η επιλογή του κατασταλτικού συστήματος για τη ρύθμιση της ελευθερίας του τύπου

Άρθρο 14 παρ.2 Σ.

Ο Τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο, απαγορεύονται.

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία του Τύπου και απαγορεύει την λογοκρισία. Το κράτος μπορεί να παρεμβάλλεται ρυθμιστικά σχετικά με την άσκηση της ελευθερίας του τύπου, είτε προληπτικά, είτε κατασταλτικά. Το Σύνταγμα υιοθετώντας για τον τύπο το κατασταλτικό σύστημα και όχι το προληπτικό, απαγορεύει τους πριν και επιτρέπει τους μετά την κυκλοφορία περιορισμούς. Επιτρέπει δηλαδή, αποκλειστικά τα κατασταλτικά μέτρα (κατάσχεση, αστική και ποινική ευθύνη), που συνίστανται στην επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις ή καταχρήσεις που σημειώθηκαν κατά την άσκηση της ελευθερίας του τύπου.

Η λογοκρισία, όπως και κάθε προληπτικό μέτρο απαγορεύεται με ρητό και απόλυτο τρόπο. Δηλαδή ο έλεγχος του περιεχομένου του εντύπου πριν την κυκλοφορία του, καθώς και η υπαγωγή σε προηγούμενη άδεια της διοίκησης, οποιασδήποτε μερικότερης εκδήλωσης της ελευθερίας του τύπου, δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτή. Επομένως, η διοίκηση δεν μπορεί να προβαίνει σε ενέργειες πριν από την άσκηση της ελευθερίας, επιτρέποντας ή απαγορεύοντας την εκδήλωση της ή καθιστώντας δυσχερή την άσκηση της.

¹ Βλ. Δαγτόγλου, σελ. 509 επ.

² Βλ. Βενιζέλο, σελ. 131 επ.

Ασφαλιστικά μέτρα

Η επιβολή ασφαλιστικών μέτρων, ως μέσο παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, είναι εκείνη που μπορεί να επιφέρει τους μεγαλύτερους περιορισμούς στην ελευθερία του τύπου. Κι αυτό γιατί μια τέτοια απόφαση μπορεί να οδηγήσει στο να επιβληθεί κάθε μέτρο, ακόμα και κατάσχεση εντύπου, πράγμα που αντικειμενικά θα είχε ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό της ελευθερίας του τύπου. Το δικαστήριο θα πρέπει να σταθμίσει την προσβολή και τον δικαιολογητικό λόγο που επικαλείται ο δράστης. Η μεν προσβολή κρίνεται βάσει του αντικειμένου αλλά και των συνεπειών της, ενώ ο καθ' ου η αίτηση, θα πρέπει να επικαλεσθεί δικαιολογημένο συμφέρον για τη διάδοση του επιλήψιμου δημοσιεύματος κατά τρόπο αληθοφανή, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν περιλαμβάνει προφανώς αναληθείς, προσβλητικές ή αυθαίρετες πληροφορίες.

Πάντως τα Ελληνικά Δικαστήρια εμφανίζονται διστακτικά στο να επιβάλλουν ασφαλιστικά μέτρα σε περιπτώσεις όπου δημοσίευμα αναφέρει ανακριβείς ειδήσεις και προσβάλλει την προσωπικότητα ατόμου κατ' άρθρο 57 ΑΚ και αυτό προκειμένου να μην οδηγηθούμε σε καταστρατήγηση της συνταγματικής απαγόρευσης της λογοκρισίας.

Νομολογία ασφαλιστικών μέτρων

Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, ασφ.μέτρα 8064/1986

Δεν μπορεί να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η απαγόρευση κυκλοφορίας βιβλίου που περιέχει ανακριβείς ειδήσεις και προσβάλλει την προσωπικότητα, κατ' άρθρο 57ΑΚ, γιατί ένα τέτοιο μέτρο ισοδυναμεί με κατάσχεση εντύπου, η οποία, πλην ρητών εξαιρέσεων, απαγορεύεται από το Σύνταγμα. Η προσβολή της προσωπικότητας δεν δικαιολογεί κατασταλτική κατάσχεση. Δεν είναι δυνατή επίσης, η άρση της προσβολής και η παράλειψη της στο μέλλον, καθ' όσο προϋποθέτουν την απαγόρευση της κυκλοφορίας του βιβλίου.

Μονομελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου, ασφ.μέτρα 345/1979

Ζητήθηκε η παύση της κυκλοφορίας του βιβλίου "Καπετάν Μπαντουβά Απομνημονεύματα", αναφερόμενο στο πρόσωπο και τη

δράση του πατέρα των αιτούντων κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ως αρχηγού της Εθνικής Αντιστάσεως Κρήτης, με την αιτιολογία ότι περιέχει ανακρίβειες, ικανές να προσβάλλουν την μνήμη του πατέρα τους. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση, με βάση τα άρθρα 14 παρ.1-5 Σ., 57 & 58 ΑΚ, 37 & 38 ν.1092/1938, κρίνοντας ότι η παύση της κυκλοφορίας του εντύπου ισοδυναμεί με κατάσχεση εντύπου, με την επιπλέον δικαιολογία ότι, η αποδοχή του αιτήματος συνιστά μη επιτρεπόμενη κατ' άρθρο 692 παρ.4 ΚΠολΔ πλήρη ικανοποίηση του δικαιώματος.

Πρωτοδικείο Αθηνών, ασφ.μέτρα 223338/1996

Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων καλλιτέχνη κατά μουσικού περιοδικού, για προσβολή της προσωπικότητας του. Το δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορεί να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η απαγόρευση της κυκλοφορίας εντύπου που περιέχει ανακριβείς ειδήσεις και προσβάλλει τη προσωπικότητα κατ' άρθρο 57ΑΚ, γιατί τέτοιο μέτρο ισοδυναμεί κατ' αποτέλεσμα με κατάσχεση εντύπου, την οποία πλην των ρητών εξαιρέσεων του άρθρου 14 παρ.3 απαγορεύει το Σύνταγμα. Δυνατή η επιδίωξη επιβολής των σχετικών ποινικών κυρώσεων και η άσκηση αγωγής αποζημίωσης και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης με την τακτική διαδικασία (άρθρα 57, 59, 914, 932 ΑΚ).

Πρωτοδικείο Αθηνών, ασφ.μέτρα 349577/1996

Ζητείται η κατάσχεση του βιβλίου "Αγάπη και Μίσος", διότι αναφέρει προσβλητικά και ανακριβή πραγματικά περιστατικά, που θίγουν την τιμή του αιτούντος, γράφτηκαν δε εν γνώσει της αναλήθειας τους. Το δικαστήριο έκρινε ότι σε περίπτωση προσβολής της προσωπικότητας που επήλθε με ανακριβείς ειδήσεις που έχουν περιληφθεί σε βιβλίο, που είτε πρόκειται να εκδοθεί, είτε έχει εκδοθεί, δεν είναι δυνατή ούτε η άρση της προσβολής, ούτε η παράλειψη της στο μέλλον. Αυτό θα ήταν δυνατό να επιτευχθεί μόνο με την κατάσχεση ή με την απαγόρευση της κυκλοφορίας του, γεγονός όμως ταυτόσημο με την κατάσχεση του, η οποία απαγορεύεται, επιτρέπεται δε μόνο στις εξαιρετικές περιπτώσεις του άρθρου 14 παρ.3, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η προαναφερόμενη περίπτωση.

Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, ασφ.μέτρα 5208/2000

Ζητήθηκε να απαγορευθεί προσωρινά η κυκλοφορία και διάθεση του βιβλίου του Μ. Ανδρουλάκη "Μ' Γυναικείο αντιμυθιστόρημα", γιατί περιλαμβάνει καθυβριστικές του θρησκευόμενου και άσεμνες περικοπές, με αποτέλεσμα οι αιτούντες να υφίστανται προσβολή της προσωπικότητάς τους, ως προς την εκδήλωση της, που αφορά το θρησκευτικό τους συναίσθημα³. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση, κρίνοντας ότι το επίμαχο βιβλίο είναι λογοτεχνικό έργο και επίσης όχι άσεμνο με την έννοια του Ν.5060/1931, περιέχον δημιουργική έκφραση της ανθρώπινης φαντασίας, με συνέπεια να θεωρείται έργο τέχνης κατ' άρθρο 16Σ και να εξαιρείται από τη δυνατότητα κατάσχεσης. Η καλλιτεχνική ελευθερία και η ελευθερία της έκφρασης υπερισχύουν του δικαιώματος της προσωπικότητας, εφόσον δεν προσβάλλεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σε μια δημοκρατική κοινωνία όπως η ελληνική, δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτρεπτό να επιβάλλεται στους άλλους τι πρέπει να διαβάσουν.

Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης, ασφ.μέτρα 18134/1998

Εδώ το δικαστήριο έκρινε ότι είναι επιτρεπτή η επιβολή της διαγραφής από το Λεξικό Μπαμπινιώτη της υβριστικής – καταχρηστικής σημασίας της λέξης « Βούλγαρος », ως του οπαδού ή παίκτη ομάδας της Θεσσαλονίκης, με το σκεπτικό ότι η συγκεκριμένη σημασία της λέξης «Βούλγαρος» δεν αποτελεί λήμμα που θα μπορούσε να έχει καταχωρηθεί σε ένα καλό λεξικό, το οποίο έχει ως αποστολή όχι να μεταγράφει μόνο τη γλωσσική πραγματικότητα, αλλά και να διδάσκει, δεχόμενο ότι ο χαρακτηρισμός αυτός προσβάλλει την προσωπικότητα του αιτούντος⁴.

Η απαγόρευση της κατάσχεσης

Άρθρο 14 παρ.3 Σ.

Η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, είτε πριν από την κυκλοφορία, είτε ύστερα από αυτή, απαγορεύεται.

Το Σύνταγμα απαγορεύει οποιαδήποτε ενέργεια που ισοδυναμεί με κατάσχεση και επιφέρει το ίδιο μ' αυτήν αποτέλεσμα και όχι μόνο τη κατάσχεση, ως τυπική ανακριτική πράξη, με την οποία αφαιρούνται

³ Βλ. Βλαχόπουλο, Υπόθεση Ανδρουλάκη Το.Σ 2000, σελ.543 επ.

⁴ Βλ. όμως και ΑΠ 13/1999 (Ολ.) "Ελευθερία επιστημονικής γνώμης", όπου η απόφαση του ΜονΠρΘεσσ 18134/1998 αναιρέθηκε υπέρ του νόμου.

αναγκαστικά από την κατοχή κάποιου έντυπα, δεσμεύονται και απαγορεύεται η πιο πέρα κυκλοφορία τους, με συνέπεια να μην είναι προσιτά στο κοινό.

Η κατάσχεση μετά την κυκλοφορία δεν ανήκει στα προληπτικά μέτρα που απαγορεύονται από το Σύνταγμα, αλλά είναι μέτρο κατασταλτικό, το οποίο προκειμένου για εφημερίδες και άλλα έντυπα, μολονότι δεν επιτρέπεται ρητά, ωστόσο το ίδιο το Σύνταγμα κατ' εξαίρεση θέτει οιονεί περιορισμούς,(χωρίς να είναι δηλαδή στη πραγματικότητα περιορισμοί) στην ελευθερία του τύπου, απαριθμώντας περιοριστικά τέσσερις περιπτώσεις που τελούν υπό συγκεκριμένες διαδικαστικές εγγυήσεις. Με τον τρόπο αυτό ο συνταγματικός νομοθέτης εμφανίζεται να χαράζει ένα κύκλο γύρω από το δικαίωμα, ώστε σε περίπτωση που το όριο αυτό ξεπεραστεί τότε επέρχεται η κατάσχεση προκειμένου αυτή η συμπεριφορά να αποδοκιμαστεί.

Περιπτώσεις επιτρεπόμενης κατάσχεσης - σχετική νομολογία

Το Σύνταγμα αναφέρει ότι κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κατάσχεση, με παραγγελία του εισαγγελέα πάντοτε, μετά την κυκλοφορία του εντύπου (εννοώντας κάθε είδους έντυπο), για:

- 1) *Προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας,*
- 2) *Προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή του φορέα του προεδρικού αξιώματος και όχι του προεδρικού αξιώματος, η οποία συνιστά περιύβριση αρχής (ΠΚ 181) και δεν συνεπάγεται σε καμία περίπτωση κατάσχεση.*

Σχετικές είναι οι ακόλουθες αποφάσεις:

ΑΠ. Τμήμα Ε' 219/1987

Η υπόθεση αφορά κριτική της εφημερίδας "Ελεύθερος Τύπος" για την αφαίρεση του αυτοκινήτου του προηγούμενου προέδρου της Δημοκρατίας. Με το δημοσίευμα αυτό, αποδίδεται στον ΠτΔ Χρ.Σαρτζετάκη, κόμπλεξ, μνησικακία, απρέπεια και βαρβαρότητα, εκδηλώνοντας έτσι καταφρόνηση προς τη τιμή του ως ανώτατου άρχοντα κατά το άρθρο 168 παρ.2 ΠΚ.

Πλημμ/κείον Αθηνών, 44203/ 1980.

Οι εκδότες της εφημερίδας "Αυριανή", μηνύθηκαν για δημοσιεύματα αναφερόμενα στον ΠτΔ Κ.Καραμανλή και συγκεκριμένα για την παράνομη δήμευση ιδιοποίηση επιταγής 5 εκατ.\$, που του δόθηκε ως δωρεά υπέρ του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού και την ταυτόχρονη πίεση που άσκησε αυτός στην κυβέρνηση για την συγκάλυψη του υποτιθέμενου σκανδάλου και την παραπλάνηση της κοινής γνώμης, με σκοπό την αποφυγή των νομίμων κυρώσεων, αν και δεν τέθηκε ζήτημα εφαρμογής της σχετικής συνταγματικής διάταξης. Σχετική και η ΑΠ (Ολομ.) 1463/1981.

ΑΠ. Τμήμα Ε' 458/1987

Η υπόθεση αφορά κριτική που ασκήθηκε από δημοσίευμα της εφημερίδας "Βραδυνή" στο πρόσωπο του τότε ΠτΔ Χ.Σαρτζετάκη, για την αφαίρεση του αυτοκινήτου του τέως ΠτΔ Κ.Καραμανλή, αλλά και για «αργομισθία» της συζύγου του Προέδρου.

ΑΠ (Ολομέλεια). 285/1988

Η υπόθεση αφορά κριτική που έγινε μέσω της εφημερίδας "Ελεύθερος Τύπος" για την επίσκεψη που πραγματοποίησε ο τότε ΠτΔ στο νησί της Σύρου, την οποία η συγκεκριμένη εφημερίδα χαρακτήρισε ως «τουριστική», «οπερετική» και «αυτοκρατορική».

3) Δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των Ενόπλων Δυνάμεων ή την οχύρωση της χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους.

Ο συνταγματικός νομοθέτης αναφέρεται στη δια του τύπου αποκάλυψη στρατιωτικών πληροφοριών που είναι μυστικές, δηλαδή ενέχουν το στοιχείο του απόρρητου. Επομένως, δεν επιτρέπεται η κατάσχεση εντύπων που απλά περιέχουν πληροφορίες για τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις, π.χ. "Αμυντικά Θέματα" και άλλα που κυκλοφορούν με τέτοιο ειδικευμένο περιεχόμενο.

4) *Άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ, στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.*

Η παραπάνω ρύθμιση παραπέμπει στην αξιολογική έννοια των χρηστών ηθών. "Άσεμνο δεν είναι κάθε τι μη σεμνό, αλλά το εκ διαμέτρου αντίθετο της σεμνότητας, αυτό δηλαδή που ενέχει μια ολοκληρωτική και προκλητική άρνηση της"⁵.

Η έννοια του ασέμνου (άρθρο 30 του νόμου 5060/1931) πάντως, ως μία μεταβαλλόμενη αξιολογική έννοια κυμαίνεται ανάλογα με τον τόπο, χρόνο, τις κρατούσες αντιλήψεις, καθώς και κατά το πρόσωπο του αποδέκτη και τη φύση του εντύπου. Άσεμνα δημοσιεύματα δεν είναι σε καμία περίπτωση τα έργα τέχνης και επιστήμης, αφού αυτά προστατεύονται με βάση το άρθρο 16 παρ.1 Σ, ενώ η προσβολή της δημόσιας αιδούς τεκμηριώνεται σύμφωνα με τις αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου⁶.

Σχετικές είναι οι ακόλουθες αποφάσεις:

ΕφΑθ. 6518/1969 και ΑΠ 198/1970

Στο βιβλίο "Το Αρμένισμα" απαντώνται ωμές και τολμηρές εκφράσεις που όμως δεν καθιστούν το συγκεκριμένο έντυπο ως άσεμνο, ικανό να διεγείρει νοσηρά τη φαντασία και τα γενετήσια ένστικτα των αναγνωστών και κυρίως των ανηλίκων. Στο σύνολο του το βιβλίο κρίθηκε ως βραβεύσιμο λογοτεχνικό έργο τέχνης κατά το άρθρο 30 του ν. 5060/1969.

ΑΠ, 1019/1986

Εκδότης και διευθυντής εντύπων περιοδικών εξέδωσε και έθεσε σε κυκλοφορία περιοδικό που προσέβαλε καταφανώς και βάνουσα το αίσθημα της αιδούς του μέσου κοινωνικού ανθρώπου, αφού περιελάμβανε τις φωτογραφίες γυμνών γυναικών σε άσεμνες στάσεις, γνωρίζοντας ότι το περιεχόμενο του δεν είναι έργο τέχνης ή επιστήμης και ότι ασκούσε φθοροποιό επίδραση με τη διερέθιση των γενετήσιων πόθων και τη διέγερση της νοσηρής φαντασίας των αναγνωστών, με σκοπό τη κερδοσκοπία.

⁵ Άσεμνο και ποινή σήμερα, σ.214

⁶ ΕφΑθ. 6518/1969

Συμπεράσματα

- Η απαγόρευση της λογοκρισίας και κάθε προληπτικού μέτρου προβάλλει ως απaráβατη αντικειμενική αρχή και λειτουργεί ως εγγύηση της ελευθερίας του τύπου, προκειμένου αυτή να επιτελέσει το σημαντικό της έργο ως στυλοβάτης της δημοκρατίας.
- Ο συνταγματικός νομοθέτης ορίζει εξαιρετικά ειδικές περιπτώσεις που αποδοκιμάζονται από το δίκαιο ως μη ανεκτές σε μια δημοκρατική κοινωνία, για να δικαιολογήσει τη κατάσχεση, πάντοτε μετά τη κυκλοφορία, εντύπου. Η κατάσχεση ισοδυναμεί με κατάργηση της ελευθεροτυπίας και επιβάλλεται ως τιμωρία για υπέρβαση της ελευθερίας του τύπου.
- Δεν τίθεται ζήτημα σύγκρουσης του δικαιώματος της προσωπικότητας και της ελευθεροτυπίας. Η προσωπικότητα προστατεύεται από το Σύνταγμα, στο άρθρο 5.1, ("τα δικαιώματα των άλλων" συνιστούν γενική οριοθέτηση όλων των συνταγματικών δικαιωμάτων), πράγμα που σημαίνει ότι ο τύπος οφείλει να μην προσβάλλει την προσωπικότητα κανενός, αλλά το ζήτημα της τυχόν προσβολής της δεν είναι δυνατόν να λυθεί με κατάσχεση. Η προστασία της προσωπικότητας μπορεί να επιτευχθεί με άλλου είδους μέτρα, όπως π.χ. με αγωγή αποζημίωσης εκείνου που θίχτηκε η προσωπικότητά του ή με δημοσίευση περίληψης δικαστικής απόφασης σε επόμενο φύλλο εφημερίδας, δημοσιογράφος της οποίας κρίθηκε ως αναξιόπιστος.
- Το Σύνταγμα αναγνωρίζει την ειδική έννομη σχέση δημοσιότητας (ανάμεσα στο κοινό και το δημόσιο πρόσωπο), με αποτέλεσμα να χρειάζεται να γίνει συνερμηνεία των άρθρων 5.1 και 14 Σ.. Μέσα στη σχέση αυτή το δικαίωμα της προσωπικότητας περιορίζεται στο μέτρο που συνδέεται με την αιτιώδη συνάφεια κρινόμενη αντικειμενικά.
- Μέσα στο πλαίσιο του άρθρου 14, όπου η ανάγκη προστασίας των έννομων αγαθών υπερβαίνει την ανάγκη προστασίας του τύπου, η τελευταία μπορεί να κάμπτεται με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας και τους «περιορισμούς» που θεμελιώνονται και προκύπτουν αμέσως ή εμμέσως από το ίδιο το Σύνταγμα.

Περίληψη

Η ελευθερία του τύπου είναι απαραίτητο εργαλείο για να λειτουργήσει το δημοκρατικό πολίτευμα. Το ισχύον Σύνταγμα την κατοχυρώνει. Απαγορεύει την λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο, ως αποδοκιμαζόμενες πρακτικές, που μόνο σε ολοκληρωτικά καθεστώτα θα ταίριαζαν. Ασφαλιστικά μέτρα κατά του τύπου, σε περίπτωση προσβολής απολύτων δικαιωμάτων, όπως η προσωπικότητα και οι εκφάνσεις της (π.χ. προσβολή του θρησκευτικού συναισθήματος) ενδέχεται να προκαλέσουν αποδυνάμωση ή και αποκλεισμό της ελευθερίας αυτής. Το Σύνταγμα επίσης απαγορεύει την κατάσχεση εντύπων είτε πριν από την κυκλοφορία είτε μετά από αυτήν, ενώ κατ'εξαιρεση την επιτρέπει μετά την κυκλοφορία πάντοτε και με παραγγελία του εισαγγελέα, σε τέσσερις μόνο περιπτώσεις.

The freedom of the press is an essential tool in order for the democratic regime to function. The Constitution in force guarantees it. It prohibits the censorship and any other preventive measure, as disapproved practices, that only in totalitarian regimes would suit. Restraining measures at the press, in case of offence of absolute rights, as the personality and the expressions of it (e.g. offence of religious sentiment) would probably cause weakening or even exclusion of the freedom. The Constitution also prohibits the confiscation of publications before and after the circulation, while in four rare cases, it allows the circulation always afterwards, with the order of the public prosecutor.

Βιβλιογραφία

- ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ Ν.Κ.: Άσεμνο και ποινή σήμερα, ΠοινΧρ ΛΓ', σελ 209.
- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Ν.: Η Ελευθερία του Τύπου εν Ελλάδι, 1965.
- ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ Ε.: Το Αναθεωρητικό κεκτημένο, 2002.
- ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ Σ.: Υπόθεση Ανδρουλάκη, Το Σ 2000, σελ 543 επ.
- ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ Π.Δ.: Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα, 1991.
- ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Α.: Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, τόμος ΙΙΙ, 2004.
- ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ Γ.: Το Δίκαιο των ΜΜΕ, 1998.
- ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ Γ.: Προσωπικότητα και Τύπος, 1997.
- ΚΟΝΤΑΞΗ Α.: Τύπος και Δίκαιο, 1998.
- ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ Κ.: Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2002

Πίνακας νομολογίας

- 8064/1986 ΜονΠρωτΑθ.(Ασφ.Μέτρα), ΝοΒ 1987, σελ 403.
 - 345/1979 ΜονΠρωτΗρακλ., ΝοΒ 1979, σελ 1362, υπόθεση απομνημονευμάτων Καπετάν Μαντουβά.
 - 223338/1996 ΜονΠρωτΑθ.(Ασφ.Μέτρα)
 - 349577/1976 ΜονΠρωτΑθ.(Ασφ.Μέτρα) "Αγάπη και Μίσος".
 - 5208/2000 ΜονΠρωτΑθ., Υπόθεση Ανδρουλάκη, Το Σ 2000, σελ 543 επ.
 - 18134/1998 ΜονΠρωτΘεσσ, 'Υπόθεση Μπαμπινιώτη Το Σ 2000,
 - 219/1987 ΑΠ Τμήμα Ε, ΝοΒ 1987, σελ 412, "Υπόθεση Σαρτζετάκη κατά Ελεύθερου Τύπου".
 - 44203/1980 ΠλημΑθ., Το Σ 1981, σελ 473, "Υπόθεση Αυριανή-Καραμανλή".
 - 458/1987, ΑΠ Τμήμα Ε, ΝοΒ 1987,σελ 1433, "Υπόθεση Σαρτζετάκη - Καραμανλή".
 - 285/1988 ΑΠ (ολομ), ΝοΒ 1988, σελ 774, "Υπόθεση Σαρτζετάκη στη Σύρο".
 - 6518/1969 ΕφΑθ. και 198/1970 ΑΠ, Υπόθεση βιβλίου "το Αρμένισμα".
 - 1019/1986 ΑΠ, ΠοινΧρ 1986, σελ 912, "Υπόθεση άσεμνων δημοσιευμάτων".
- ✓ Άλλες εργασίες με θέμα τον τύπο, όπως οι υπ' αριθμόν 3, 43, 51, 56, βρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.greeklaws.com/pubs/